

SAMMANDRAG

Stöd för genomförandet av Agenda 2030 globalt

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Uppföljning av strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling 2024

I enlighet med Agenda 2030 ska varje stat ta sin del av ansvaret för att målen för hållbar utveckling uppnås. Målen uppnås globalt när alla länder uppnår dem nationellt. I strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling (2022) fokuserar man på att genomföra målen för hållbar utveckling globalt genom att följa Finlands globala ansvarstagande. Globalt ansvarstagande handlar om att Finland medverkar till att lösa hållbarhetsutmaningar även utanför sina nationella gränser. Temat granskades systematiskt vid uppföljningen av strategin.

Man valde perspektiv för och genomförde uppföljningen av artikeln med hjälp av intervjuer med sakkunniga, vetenskapliga artiklar och utredningar och rapporter om temat. Vid uppföljningen av temat Stöd för genomförandet av Agenda 2030 globalt fokuserade man på de finländska företagens roll när det gäller att uppnå målen.

Finland är en del av det internationella systemet och samfundet. Det som sker i ekosystemen tar inte hänsyn till nationsgränser, och ekonomins globala strukturer kräver att många frågor som gäller ekonomi och välbefinnande behandlas som gränsöverskridande frågor. Därför är det inte möjligt att begränsa hanteringen av problem och lösningar som är kopplade till hållbar utveckling till enbart Finland.

Finlands stöd för genomförandet av Agenda 2030 globalt bygger på en effektiv utrikes- och säkerhetspolitik, en framgångsrik utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete, inflytande genom EU och verksamhet som främjar utveckling och reglering av den privata sektorn. Med hjälp av utvecklingssamarbete hjälper Finland olika länder att stärka sina egna färdigheter.

Ett framgångsrikt utvecklingssamarbete leder ofta till utvidgade handelsförbindelser. Marknaden i utvecklingsländerna erbjuder stor potential för finländska företag eftersom den växer snabbare än i den övriga världen. Det finns efterfrågan inom sektorerna för energi, infrastruktur, digitalisering och utbildningsteknik.

Företagens roll vid främjandet av hållbar utveckling har ökat. De finländska företagen främjar målen enligt Agenda 2030 allt aktivare men det finns potential att utnyttja kompetensen i ännu bredare skala. Efterfrågan på lösningar som främjar miljön och förbättrar människornas levnadsförhållanden ökar, vilket stärker spridningen av principerna för hållbar utveckling till alla affärssektorer i Finland. Det kräver ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar kärnaffärsverksamhet av företagen. I bästa fall främjar lönsam affärsverksamhet i företagen hållbar utveckling, vilket är särskilt viktigt nu när fattigdomen och ojämlikheten har ökat och den globala utvecklingen har tagit en negativ vändning som en följd av coronapandemin, klimatförändringen och andra ekologiska kriser samt konflikter.

De minskade anslagen för Finlands utvecklingssamarbete försvårar målet att uppnå en nivå på 0,7 procent före 2030. Samtidigt får den privata sektorn och företagen en allt viktigare roll inom utvecklingspolitiken. Även om anslagen för utvecklingssamarbetet har minskat bidrar Finland till det globala ansvarstagandet genom att erbjuda humanitärt bistånd och utöva handelspolitik samt genom att stödja företagen i deras arbete för att uppnå målen för hållbar utveckling.

SAMMANDRAG

Ekonomi och arbete som främjar välbefinnande samt hållbar konsumtion

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Uppföljning av strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling 2024

Enligt visionen i strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling (2022) om förändringsområdet för ekonomi och arbete som främjar välbefinnande samt hållbar konsumtion används de förnybara naturresurserna inom landet på ett hållbart och resurseffektivt sätt och användningen av icke-förnybara naturresurser minskar snabbt. Finska företag har ett starkt handavtryck när det gäller lösningar som stärker den övergripande hållbarheten och är relaterade till klimatförändringar, och affärsmodellerna skapar hållbar välfärd.

Enligt kommissionens strategi ska ekonomi och arbete som främjar hållbart välbefinnande samt hållbar konsumtion eftersträvas bland annat genom lösningar inom bioekonomi och cirkulär ekonomi, innovationer, digitala och immateriella produkter och tjänster. I strategin eftersträvas välfärdsekonomi, hög kvalitet och jämställdhet inom arbetslivet samt satsningar på kompetens och utveckling som främjar hållbara lösningar. Miljöskadorna bör minimeras och användningen av naturresurser göras hållbar.

I samband med uppföljningen av strategin utarbetades en egen uppföljande artikel om varje förändringsområde där området granskades systematiskt. Man valde perspektiv för och genomförde uppföljningen av artikeln med hjälp av intervjuer med sakkunniga, vetenskapliga artiklar och utredningar och rapporter om temat. Inom förändringsområdet för ekonomi och arbete som främjar välbefinnande samt hållbar konsumtion fokuserade man på cirkulär ekonomi eftersom den samtidigt kan främja såväl en ekonomi som främjar välbefinnandet som den hållbara konsumtionen.

Den största utmaningen för den cirkulära ekonomin i Finland är det materiella fotavtrycket som hör till de största i Europa. Andra problem är en kraftig användning av jungfruliga råvaror inom bygg- och industrisektorerna och en låg återvinningsgrad för kommunalt avfall.

Utvecklingen av den cirkulära ekonomin i Finland släpar efter trots att ämnet debatteras och politiseras mycket. Finland fokuserar främst på att återvinna material trots att det är den lägsta formen av cirkulär ekonomi. Avsaknaden av incitament, attitydproblem och dålig reglering försvårar en övergripande utveckling av den cirkulära ekonomin i Finland. Det behövs mångsidiga åtgärder, såsom uppmuntran till reparationer och underhåll samt ökad återanvändning av byggprodukter.

Finland har fortfarande möjlighet att bli ett föregångsland för cirkulär ekonomi. Det förutsätter att man i Finland utnyttjar de många fördelarna, såsom den höga utbildningsnivån, förtroendet för institutioner och människor, processeffektiviteten och optimeringen av industrin, digitaliseringen och det faktum att vårt land är litet till storleken.

Bildning, kompetens och hållbara levnadssätt

Uppföljning av strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling 2024

Enligt visionen i strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling (2022) sker utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle genom förändringar i världsbilden och nya kunskaper och färdigheter. Lärande och bildning utgör nycklar till den samhälleliga förändring som krävs för en hållbar utveckling.

I samband med uppföljningen av strategin utarbetades en egen uppföljande artikel om varje förändringsområde där området granskades systematiskt. Man valde perspektiv för och genomförde uppföljningen av artikeln med hjälp av intervjuer med sakkunniga, vetenskapliga artiklar och utredningar och rapporter om temat. Inom förändringsområdet för bildning, kompetens och hållbara levnadssätt fokuserade man på undervisningens och lärandets status inom ramen för hållbar utveckling och reflekterade över arbetet för att främja den ekosociala bildningen i Finland och dess situation.

Uppföljningen ger vid handen att finländarna i sina tankar om hållbarhet påverkas av konsekvenserna av de globala händelserna under den senaste tiden. Coronapandemin, kriget i Ukraina, energikrisen och den ekonomiska osäkerheten kastar skuggor över finländarnas attityder. Enligt indikatorerna har finländarnas konsumtionsvanor och levnadssätt inte i tillräcklig grad förändrats i den riktning som krävs med tanke på en hållbar utveckling. Attityderna har blivit hårdare och vikten av att hålla fast vid klimatåtgärder och miljömål har minskat i de senaste attitydmätningarna.

Hållbar utveckling främjas genom att samhällets värdegrund förändras och hållbara levnadssätt blir allmänna. Utbildning är en viktig faktor när det gäller att etablera hållbar utveckling i samhället eftersom den formar vår världsbild och uppfattning av välfärd. Om undervisningen följer principerna om hållbar utveckling ger den färdigheter att fatta kunskapsbaserade beslut och agera ansvarsfullt.

Enligt uppföljningen har hållbarhetskompetensen och den gröna omställningen etablerats i det finländska utbildningssystemet men någon övergripande förändring har inte uppnåtts. Det har uppstått en klyfta mellan den värdegrund som styr utbildningen och handlingarna, dvs. den egentliga utbildningen. Hållbarhetskompetensen har stärkts men man har inte lyckats integrera den i undervisningen. Det nuvarande utbudet av hållbarhetsutbildning är splittrat och inte tillräckligt inriktat på praktisk utövning. Hållbarhetsutbildningen måste integreras i vardagen så att hållbarhetsvärderingarna blir konkreta vardagliga handlingar.

Stiftelserna, organisationerna och de övriga bildningsaktörerna har enligt uppföljningen en avgörande betydelse när det gäller att öka kompetensen om hållbar utveckling. Dessa aktörer har under de senaste åren lyckats kompensera för bristerna i den formella utbildningen.

SAMMANDRAG

Välbefinnande, hälsa och samhällelig delaktighet

Uppföljning av strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling 2024

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

På 2030-talet upplever fler människor att den egna livskvaliteten är bättre: människor är friskare och mår bättre och skillnaderna i hälsa har minskat. Finland hör till världstoppen i förebyggande av hälsoproblem och sociala problem och hälsovårdstjänsterna har tilldelats resurser och riktats jämnt. Det här är visionen för förändringsområdet för välbefinnande, hälsa och samhällelig delaktighet i strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling.

Man strävar efter att åstadkomma förändringen genom att flytta tyngdpunkten från lösning av problem till förebyggande av problem. Tjänsterna riktas till och planeras för dem som lider av hälsoproblem och för riskgrupper. Ambitionen är att minska ojämlikheten och fattigdomen, åstadkomma social rättvisa och öka välfärden, eftersom välfärd och hälsa påverkar människornas förmåga att delta i verksamheten i samhället.

I samband med uppföljningen av strategin utarbetades en egen uppföljande artikel om varje förändringsområde där området granskades systematiskt. Man valde perspektiv för och genomförde uppföljningen av artikeln med hjälp av intervjuer med sakkunniga, vetenskapliga artiklar och utredningar och rapporter om temat. Inom förändringsområdet för välbefinnande, hälsa och samhällelig delaktighet fokuserade man på att främja befolkningens välfärd och hälsa genom vardagsmotion.

Enligt uppföljningen kan befolkningens välfärd, hälsa och delaktighet stärkas på lång sikt genom att vardagsmotion som gång och cykling främjas. Samtidigt ökar också den ekologiska hållbarheten. För närvarande utgör cykeltrafiken under 10 procent och trafiken till fots något över 20 procent av arbetsresorna. Idag främjas hållbarheten i Finland främst inom ramen för det nuvarande systemet och de nuvarande verksamhetsmodellerna. För att öka andelen cykling och gång krävs ökad finansiering, effektiv styrning, åtgärder för att minska biltrafiken och satsningar på ett fungerande cykelnätverk.

I Finland har man inte ännu på bred front insett de ekonomiska fördelarna med gång och cykling, även om orörlighet enligt forskningen orsakar kostnader på upp till 3,2 miljarder för samhället varje år. I framtiden bör konsekvenserna av trafiken bedömas mer mångsidigt med beaktande av trivseln i livsmiljön och människornas välbefinnande. För att förändra trafiken krävs att någon modigt förespråkar den och fattar beslut både i människornas vardag och i större nationella och regionala projekt.

Ett hållbart energisystem

Uppföljning av strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling 2024

Enligt visionen i strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling (2022) ska utvecklingen mot ett mer hållbart energisystem ske genom att man slutar använda kol i energiproduktion och energianvändning, minskar förbrukning av fossil olja och gas och ökar andelen rena energiformer. Delaktighet i samhället och rättvisa förverkligas när medborgarna får möjlighet att aktivt delta i energisystemet.

I samband med uppföljningen av strategin utarbetades en egen uppföljande artikel om varje förändringsområde där området granskades systematiskt. Man valde perspektiv för och genomförde uppföljningen av artikeln med hjälp av intervjuer med sakkunniga, vetenskapliga artiklar och utredningar och rapporter om temat. I förändringsområdet för ett hållbart energisystem behandlades en rättvis energiomställning och begrundades hur alla aktörer i samhället ska engageras i utvecklingen mot ett tillräckligt självförsörjande, resursklokt och rent energisystem.

Det är viktigt att uppnå ett hållbart energisystem eftersom cirka 75 procent av växthusgasutsläppen i Finland härstammar från energisektorn. En fjärdedel av utsläppen i energisektorn uppstår inom produktionen av el och värme. Ytterligare en fjärdedel uppkommer i trafiken, där utsläppen inte har minskat nämnvärt. Omställningen mot koldioxidneutralitet pågår redan nu. År 2022 var andelen förnybar energi av slutförbrukningen cirka 42 procent.

Energiomställningen återspeglar sig på finländarnas vardag i form av förändringar inom biltrafiken, boendet och näringslivet samt som nya möjligheter att delta i energimarknaden. Energiomställningen kräver förutom tekniska innovationer även sociala och politiska lösningar där en rättvis omställning beaktas. I Finland har man hittills diskuterat en rättvis energiomställning rätt lite, men enligt experterna behöver det göras. För att säkerställa rättvisan måste samhället identifiera skillnaderna mellan områdena och boendeformerna och befolkningsgruppernas särskilda behov för att minska energifattigdomen och energisårbarheten. Fokus måste riktas till energisäkerheten, tillgången till kritiska råvaror och hur besluten påverkar kommande generationer.

I samband med energiomställningen förväntas en mångsidigare energikompetens av konsumenterna och medverkande till att förbättra energieffektiviteten och ta i bruk förnybara energiformer. Tack vare energiomställningen blir energikonsumenterna i bästa fall energimedborgare som medverkar till att förbättra energieffektiviteten och producerar egen energi. Finländarna möter omställningen utifrån mycket olika bakgrunder. För att förändringen ska godtas krävs det enkla åtgärder som är lätta att förstå.

SAMMANDRAG

Ett livsmedelssystem som främjar välbefinnandet

Uppföljning av strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling 2024

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Enligt visionen i strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling (2022) bör det finska livsmedelssystemet i framtiden tillhandahålla hälsosam och säker mat som konsumenterna uppskattar och som produceras på ett övergripande hållbart, konkurrenskraftigt och etiskt sätt. Enligt visionen ska det finska livsmedelssystemet även vara lönsamt, socialt rättvist och hållbart med tanke på klimatet och miljön.

I samband med uppföljningen av strategin utarbetades en egen uppföljande artikel om varje förändringsområde där området granskades systematiskt. Man valde perspektiv för och genomförde uppföljningen av artikeln med hjälp av intervjuer med sakkunniga, vetenskapliga artiklar och utredningar och rapporter om temat. I förändringsområdet för ett livsmedelssystem som främjar välbefinnandet behandlades växtproteinernas roll vid förnyandet av livsmedelssystemet.

Enligt uppföljningen ligger Finland fortfarande långt efter när det gäller att skapa en hållbar kost. Huvudvikten i matvanorna ligger på köttkonsumtionen som har ökat i Finland under de senaste 30 åren. För att åstadkomma en övergripande förändring krävs att produktionen och efterfrågan samordnas och att mat- och konsumtionsvanorna förändras. Växtbaserade innovationer och växtproteiner kan ha en viktig roll här.

Den finländska matkulturen lever och utvecklas i samband med gemensamma lunchpauser i vardagen. Under de senaste åren har det funnits tillgång till fler växtbaserade produkter och växtproteiner än någonsin tidigare. De har blivit en del av näringsrekommendationerna och lunchrestaurangernas upphandlingskriterier. För att påskynda förändringen krävs det enligt experterna mer forskning och innovationer och försök med växtproteiner. I Finland finns till exempel endast en förädlingsfabrik för proteiner av baljväxter. Den här flaskhalsen begränsar möjligheterna att ta fram innovationer för och producera produkter baserade på växtproteiner, påverkar försörjningsberedskapen och ökar beroendet av importen.

Även om konsumtionen av växtbaserade produkter har ökat stadigt kräver en förändring av kostvanorna ett mer omfattande samarbete, investeringar och en öppen diskussionskultur. Investeringar behövs bland annat i förädlingen av växtproteiner om vi vill säkerställa en sund och högklassig inhemsk livsmedelsproduktion och konkurrera på den växande internationella marknaden för växtproteiner.

SAMMANDRAG

Skogs-, vatten- och markanvändning som stärker mångfald och koldioxidneutralitet

VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

Uppföljning av strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling 2024

Enligt visionen i strategin för Finlands kommission för hållbar utveckling (2022) ska användningen av skog, vatten och mark stå på en grund som är hållbar och stöder koldioxidneutralitet, bioekonomi och cirkulär ekonomi och biologisk mångfald, och i fråga om naturens tillstånd har återhämtningen börjat.

Enligt strategin ska den biologiska mångfalden beaktas i allt beslutsfattande. Den bör beaktas i synnerhet vid planeringen av områden och markanvändning. De åtgärder som främjar den biologiska mångfalden måste vara tillräckliga allt från inrättandet av skyddsområden till biotopvården och stärkandet av finländarnas förståelse för naturen.

I samband med uppföljningen av strategin utarbetades en egen uppföljande artikel om varje förändringsområde där området granskades systematiskt. Man valde perspektiv för och genomförde uppföljningen av artikeln med hjälp av intervjuer med sakkunniga, vetenskapliga artiklar och utredningar och rapporter om temat. I förändringsområdet för skogs-, vatten- och markanvändning som stärker mångfald och koldioxidneutralitet behandlades synpunkter på skogsanvändningen och diskuterades skogen.

I Finland förs en livlig debatt om skogsanvändningen som väcker många känslor, eftersom det finns många motstridiga intressen som gäller skogarna. Skogsanvändningen bör främja den ekonomiska tillväxten och skapa arbetstillfällen utan att äventyra den biologiska mångfalden och kollagren. I kärnan av den livliga offentliga debatten finns olika åsikter om vad som är en hållbar skogsanvändning. Med tanke på hållbar utveckling är det avgörande hur Finland ökar mervärdet från skogarna. Enligt uppföljningen kräver det mod, innovationer och investeringar.

I framtiden kommer skogsanvändningen alltmer att förknippas även med hälsa och välbefinnande. Att röra sig och vistas i skogen gör gott för den fysiska och psykiska hälsan. Allemansrätten har av tradition en stark ställning i den finländska kulturen. Människornas olika förhållanden till skogen skapar en skogskultur. Den förenar finländarna och styr den framtida skogsanvändningen och vilka faktorer som värdesätts av skogsägarna.

För närvarande kretsar diskussionen om skogarna kring siffror och ekonomiska mätare, och skogarnas kulturella betydelse för finländarna glöms bort. Genom bättre förståelse för människornas olika förhållanden till skogen kan man enligt uppföljningen dämpa den tillspetsade debatten och sammanjämka de skenbart motstridiga målen för skogsanvändningen.